

SAŽETAK PRESUDE U ŽALBENOM POSTUPKU U PREDMETU *KUPREŠKIĆ*

Uvod

Žalbeno vijeće ovog Međunarodnog suda sastalo se shodno nalogu o rasporedu od 8. oktobra 2001., kojim je današnji dan, 23. oktobar 2001., utvrđen kao dan izricanja drugostepene presude u predmetu *Tužilac protiv Zorana Kupreškića i ostalih*.

Sekretar će stranama potkraj ove rasprave dati primjerke teksta Presude. Tekst Presude neće čitati, nego samo dispozitiv. U skladu sa praksom ovog suda, ograničiću se samo na sažetak. Naglašavam da se jedini mjerodavni prikaz zaključaka Žalbenog vijeća i obrazloženja nalazi u tekstu presude.

Historijat

Otprilike u zoru 16. aprila 1993. snage bosanskih Hrvata krenule su u iznenadni napad na bosanske Muslimane, stanovnike Ahmića, malog sela u centralnoj Bosni. Pretresno vijeće je našlo da to nije bila legitimna borbena operacija, nego hitimični napad na muslimanske civile od strane Hrvatskog vijeća obrane (HVO-a) u okviru kampanje da se selo Ahmići očisti od mještana bosanskih Musliman, što je, s druge strane, bilo dio šire strategije istjerivanja bosanskih Muslimana iz područja Lašvanske doline. Konkretno, Pretresno je vijeće utvrdilo da je u Ahmićima ubijeno preko 100 civila, uključujući žene i djecu, i da je razoreno 169 muslimanskih domova, kao i dvije seoske džamije. Predsjedavajući Pretresnog vijeća je konstatovao sljedeće:

... događaji u Ahmićima 16. aprila 1993. ušli su u povijest kao jedan od najstrašnijih primjera nečovječnosti čovjeka prema čovjeku. Danas se ime tog malog sela mora dodati dugom spisku nekad nepoznatih gradova i sela koji nas podsjećaju na gnjusna nedjela na čiji pomen zadrhtimo od užasa i srama: Dachau, Oradour sur Glâne, Katyn, Mazabotto, Soweto, My Lai, Sabra i Shatila, i tolika druga.

Ovo je jedan od nekoliko predmeta koji su proizašli iz masakra u Ahmićima. Drugi predmeti su se ticali visokih civilnih i vojnih rukovodilaca iz tog područja.

Optuženi

Pretresno vijeće je pred sobom imalo šest optuženih, bosanskih Hrvata, a svi su bili stanovnici Ahmića ili živjeli u okolin. Samo je jedan imao formalni komandni položaj u vojsci. Ostali su radili u tom kraju. Bili su vlasnici radnji, fabrički radnici i slično tome, ljudi koju su do rata živjeli u harmoniji sa svojim muslimanskim susjedima. Dvojica optuženih, Zoran i Mirjan Kupreškić, braća su, a treći, Vlatko Kupreškić, njihov je rođak.

Suđenje i presuda

Jedan od optuženih, Dragan Papić, oslobođen je svih optužbi po završetku suđenja. Ostala petorica optuženih osuđena su za progon kao zločin protiv čovječnosti. Zoran, Mirjan i Vlatko Kupreškić oslobođeni su po ostalim tačkama, po kojima su bili optuženi za ubistvo, okrutno postupanje ili nečovječna djela kao zločine protiv čovječnosti, odnosno kršenja zakona i običaja ratovanja. Osuđeni su na deset, osam, odnosno šest godina zatvora. Pored progona, Drago Josipović i Vladimir Šantić, pojedinačno su proglašeni krivima po jednoj tački za ubistvo i po jednoj tački za nečovječna djela - za oboje kao za zločine protiv čovječnosti - a oslobođeni su optužbe po jednoj tački za ubistvo i jednoj za okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja. Osuđeni su, prvi na ukupno pedeset, a drugi na dvadeset i pet godina zatvora.

Opšta pitanja u žalbenom postupku

Danas Žalbeno vijeće odlučuje o žalbama protiv koje su tužilac i svi optuženi uložili protiv presude koju je u ovom predmetu izreklo Pretresno vijeće. Žalba tužioca ograničava se na pitanje da li je Pretresno vijeće pogriješilo ne osudivši Josipovića i Šantića za kršenja zakona i običaja ratovanja po članu 3 Statuta, kao ni za zločine protiv čovječnosti po članu 5 Statuta, a na osnovi istog ponašanja.

Rješavanje po stavkama kojima su osuđujuću presude i kaznu osporavala petorica bosansko-hrvatskih mještana koje je, prije gotovo dvije godine, Međunarodni sud proglasio krivim, bio je posao u kojem je trebalo savladati mnoštvo činjenica. Ovaj žalbeni postupak takođe je obilježen krajnje složenim predžalbenim postupkom, u kojem je podneseno 26 zahtjeva za uvođenje novih dokaza u žalbenom postupku shodno pravilu 115 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda.

Osuđujuća presuda za jednog optuženog, Vlatka Kupreškića, temelji se na finom tkanju inidicija koje su prihvaćene kao dokaz njegove krivice van razumne sumnje. U slučaju ostale četvorice optuženih, njihova je krivica utvrđena prvenstveno na osnovu svjedočenja samo jednog svjedoka koji ih smješta na konkretnom mjesto i u vrijeme kad se dogodilo ubistvo odnosno istjerivanje. Većina ovih optuženih osporila je iskaz tog svjedoka kojim ih je on identifikovao i tvrdila da je iskaz ključnog svjedoka preslab temelj da bi se utvrdilo da su oni zaista učestvovali u napadu na Ahmiće. Dakle, Žalbeno vijeće je bilo suočeno sa pitanjem oko kojeg se nacionalna sudstva muče vjekovima: u kojim okolnostima je razumno da se utvrditelj činjenica osloni na identifikaciju datu u svjedočenju samo jednog svjedoka.

Pored svoje glavne tvrdnje da su dokazi preslabi za osuđujuću presudu, nekoliko optuženih uložilo je zajedničke proceduralne prigovore prema kojima, kako oni tvrde, postoje ozbiljne sumnje u pogledu pravičnosti njihovih suđenja.

Funkcija ovoga međunarodnog suda jeste da rješava o krivici ili nevinosti pojedinog optuženika u skladu sa standardima postupka i dokaza koje su usvojile sve civilizirane države. Statut Suda nalaže da se optuženi "pravovremeno i detaljno obavijesti o prirodi i razlozima optužbi protiv njega" i usvaja standard za donošenje osuđujuće presude "van razumne sumnje". Iznad svega, Sud se trudi da slijedi princip koji je uspostavio prvi glavni tužilac u Nürnbergu – da "nevjerojatne događaje moramo dokazati vjerodostojnim dokazima". Vodeći računa upravo o tome, pregledali smo obimni zapisnik prvostepenog postupka na kojem su zasnovane osuđujuće presude ovoj petorici optuženih, i došli do sljedećih zaključaka.

Sažetak nalaza Žalbenog vijeća

Presuda počinje dijelom u kojem razmatramo opšta pitanja zajednička za sve ili za više žalbi koje su na svoje osuđujuće presude uložili optuženi. Žalbeno vijeće naglašava da njegov zadatak nije da sprovede suđenje *de novo*, nego samo razmatranje konkretnih pravnih ili činjeničnih pogrešaka zbog kojih je došlo do neostvarivanja pravde. Žalbeni postupak nije forum na kojem će strane iznositi sve svoje pritužbe na suđenje ili presudu, pa i one nebitne za odluku koju je donijelo Pretresno vijeće.

U presudi opširno razmatramo standarde preispitivanja u drugostepenom postupku nalaza Pretresnog vijeća o činjeničnom stanju. Smatramo da je došlo vrijeme da se detaljno prodiskutuje taj aspekt drugostepenog preispitivanja. Očigledno je da sve više žalbenih postupaka pred ovim sudom koncentriše na činjenični osnov na kojem počivaju presude pretresnih vijeća, a istovremeno, sa rastućim brojem prvostepenih i drugostepenih postupaka, biva riješeno sve više osnovnih pravnih pitanja.

Što se tiče okolnosti u kojima će Žalbeno vijeće intervenisati obaranjem činjeničnih nalaza pretresnog vijeća, ponavljamo da se prema odlukama pretresnih vijeća moramo odnositi s velikim

uvažavanjem i da Žalbeno vijeće treba da interveniše samo ako dokaze na koje se oslonilo pretresno vijeće ne bi prihvatio nijedan razumni sud, ili onda kada je ocjena dokaza "potpuno pogrešna". Kako god bilo, naglašavamo da se od pretresnog vijeća očekuje da naročito pazi na neegzaktost iskazima koji služe identifikovanju, naročito ako je ta identifikacija izvršena u teškim okolnostima. Zajednički nazivnik pristupa usvojenih u nacionalnim sudstvima širom svijeta jeste potreba za krajnjim oprezom prije nego što će se optuženi osuditi na osnovu svjedočenja samo jednog svjedoka koji ga je identifikovao (pa bio on i najsamopouzdaniji i najimpresivniji). Kad je rješenje o krivici doneseno na osnovu svjedočenja o identifikaciji u teškim okolnostima, pretresno vijeće mora se striktno držati svoje dužnosti da dade "obrazloženo mišljenje".

Značajno pitanje u ovom žalbenom postupku bili su standardi razmatranja činjeničnih nalaza pretresnog vijeća na drugom stepenu, u svjetlu dodatnih dokaza uvrštenih u žalbenom postupku. Tokom nekoliko posljednjih godina, promjene političke klime u nekim državama bivše Jugoslavije, koje su rezultirale otvaranjem ratnih arhiva i objavljivanjem dokumenata nedostupnih stranama za vrijeme suđenja, bile su povod za poplavu molbi za uvrštenje dodatnih dokaza po osnovu pravila 115, kako u ovom predmetu, tako i u drugim žalbenim postupcima koje rješava ovo vijeće. Žalbeno vijeće stoga koristi priliku da pojasni neke od standarda za primjenu pravila 115. Naročito je standard koji Žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom donošenja konačne odluke da li je, u svjetlu uvrštenih dodatnih dokaza, došlo do neostvarivanja pravde, bio predmetom žustre debate strana u ovom predmetu. Nakon pažljivog razmatranja, Žalbeno vijeće je odlučilo da se ne posluži testovima iz nacionalnih pravosuđa, na primjer takozvanim testovima po kriterijima "Što bi bilo" i "što bi moglo biti". Relevantni standard prije je to da li je žalilac dokazao da nijedan razumni prosuditelj činjenica ne bi mogao donijeti zaključak o krivici na osnovu dokaza predloženih Pretresnom vijeću, uzetih zajedno sa dodatnim dokazima uvrštenima u žalbenom postupku.

Sada prelazimo na žalbe na osuđujuću presudu i presudu o kazni petorici optuženih koje smo rješavali.

Vladimir Šantić

Na suđenju je Vladimir Šantić svim snagama osporavao svoju krivicu, pozivajući se na odbranu alibijem: kako je tvrdio, on se nije nalazio u Ahmićima tokom napada 16. aprila 1993. godine. Nakon izricanja osuđujuće presude, Šantić je priznao da je bio zapovjednik 1. čete 4. bojne vojne policije Hrvatskog vijeća obrane (HVO-a) i da je bio pripadnik jedne od grupa koje su upale u Ahmiće u ranim jutarnjim satima 16. aprila 1993. godine. Međutim, on ostaje pri svojim prigovorima na neke nalaze Pretresnog vijeća u pogledu razmjera njegovog učestvovanja u događajima u Ahmićima.

Žalbeno vijeće smatra da su Pretresnom vijeću predloženi obimni i vjerodostojni dokazi da je Šantić bio i zapovjednik 1. čete 4. bojne vojne policije HVO-a i specijalne jedinice poznate pod nazivom "Džokeri", oformljene unutar 4. bataljuna. Dakle, Pretresno vijeće je postupilo razumno donijevši, u pogledu učestvovanja tih jedinica u napadu na Ahmiće, zaključak da je Šantić u napadu imao komandnu ulogu. Pretresno vijeće je imalo i osnov da zaključi - što ono i jeste učinilo za svrhu presuđivanja o kazni - da je Šantić, u okviru svoje komandne uloge, naređenja u vezi sa napadom svojih pretpostavljenih prosljeđivao svojim potčinjenima. Žalbeno vijeće odbija Šantićev prigovor da svjedočenje svjedoka AT (svjedoka optužbe u predmetu *Kordić*), uvršteno kao dodatni dokaz u žalbenom postupku, baca sjenku sumnje na nalaz Pretresnog vijeća u pogledu Šantićeve komandne uloge. Za svrhu Šantićeve žalbe, svjedok AT nije vjerodostojan na način da njegovo svjedočenje obara osnov pravorijeka Pretresnog vijeća. Nadalje, Žalbeno vijeće naglašava da se Šantićevo uvođenje sasvim nove odbrane nakon suđenja, putem svjedočenja svjedoka AT, mora uzeti sa krajnjom rezervom.

Međutim, Žalbeno vijeće prihvata da je Pretresno vijeće pogriješilo zaključivši, u kontekstu presude o kazni, da je Šantić bio uključen u opšte strateško planiranje napada. Jednostavnije rečeno, tužilac

nije na suđenju predočio nikakve dokaze o tome da je Šantić bio jedan od kreatora strategije napada na Ahmiće tako da ta činjenica nije smjela ući u njegovu presudu o kazni.

S tim je povezan Šantićev žalbeni osnov koji kaže da se u izmijenjenoj optužnici ne navodi da je on imao komandni položaj niti da je tokom napada imao komandu ulogu. Žalbeno vijeće naglašava da bi za optužbu bilo bolje da je u izmijenjenoj optužnici navela da je Šantić imao komandni položaj, nego ga opisala naprosto kao vojnika HVO-a. Međutim, optužbe protiv njega zasnovane su na njegovom ličnom učestvovanju u napadu, a ne na doktrini komandne odgovornosti. Iako je istina da se Pretresno vijeće za donošenje presude o kazni ipak pozvalo na njegovu komandnu ulogu kao na otežavajući faktor, ne postoji nikakav pravni zahtjev na tužiocu da u optužnici navede otežavajuće faktore. Nadalje, Žalbeno vijeće ističe da Šantić, čak i nakon što je saznao da je optužba predočila dokaze o njegovoj komandnoj ulozi tokom napada, nije ni pokušao da to ospori. Naprotiv, nastavio se braniti lažnim alibijem.

Žalbeno vijeće takođe odbija Šantićev navod da je Pretresno vijeće pogriješilo u svojoj ocjeni da je on igrao aktivnu ulogu u napadu na kuću porodice Puščul, ujutro 16. aprila 1993. godine. Iz razloga prodiskutovanih u Presudi, tvrdnja svjedoka AT da Šantić nije učestvovao u napadu nego da je ostao po strani "naslonjen na zid" nije dovoljno pouzdana da bi stavila u sumnju odluku Pretresnog vijeća o tome.

Što se tiče pitanja presude o kazni. Šantić je obrazlagao da je, nakon donošenja osuđujuće presude, prihvatio krivicu i izrazio iskreno kajanje zbog svog učestvovanja u napadu na Ahmiće, te da je znatno surađivao sa tužiocem pomažući mu u svrhu istraga. Tužilac je potvrdio Šantićevu saradnju. Žalbeno vijeće prihvata da je Šantić, u ograničenom stepenu, prihvatio odgovornost za svoju ulogu u napadu na Ahmiće. Nadalje, iako ni Statut ni u Pravilnik ovog suda nigdje izričito ne govore o tom pitanju, Žalbeno vijeće konstatuje da, u odgovarajućim slučajevima, saradnja optuženog u periodu između donošenja osuđujuće presude i žalbenog postupka može biti opravdanje za smanjenje kazne, zavisno od okolnosti pojedinog predmeta i stepena pokazane saradnje. U ovom predmetu konstatujemo da je smanjenje kazne opravdano.

Sve u svemu, konstatujemo da je Pretresno vijeće pogriješilo samo u zaključku da je Šantić učestvovao u strateškom planiranju napada na Ahmiće i u tome što je to uzelo kao otežavajući faktor za odmjerenje njegove kazne. Pridodavši tome Šantićevo priznanje djelomične krivice i njegovu znatnu saradnju s optužbom u periodu nakon donošenja osuđujuće presude, Žalbeno vijeće smatra da on ispunjava uslove za smanjenje kazne. Njegove ostale žalbene osnove u vezi s osuđujućom presudom i presudom o kazni Žalbeno vijeće smatra neosnovanima.

Drago Josipović

Drago Josipović je u prilog svojoj žalbi na osuđujuću presudu iznio četiri osnova. Prva njegova pritužba je da je Pretresno vijeće pogriješilo osudivši ga za progon na osnovu svjedočenja svjedoka DD koji je izjavio da je Josipović bio pripadnik grupe koja je 16. aprila 1993. napala kuću Nazifa Ahmića. Taj napad nije naveden u izmijenjenoj optužnici. Zoran i Mirjan Kupreškić iznijeli su sličan argument - na koji ćemo se vratiti kasnije - u vezi sa neodređenom formulacijom tačke optužbe za progonu za njih u izmijenjenoj optužnici. Stoga u ovom kontekstu valja pojasniti neke od relevantnih opštih principa optuživanja u ovom Međunarodnom sudu.

Svako pojedino optuženo lice dovedeno pred ovaj Sud ima pravo da bude upoznato s prirodom i razlozima optužbi protiv njega i da mu se omoguće vrijeme i uslovi potrebni za pripremu odbrane. Ta garancija, potvrđena članom 21 Statuta Međunarodnog suda, sama je suština prava optuženika na pravično suđenje. U skladu s tim, u svakoj optužnici, optužba mora izložiti materijalne činjenice na kojima počivaju zločini koji pak moraju biti navedeni dovoljno detaljno da bi optuženi bio jasno upoznat sa optužbama protiv njega, omogućujući time optuženom da pripremi svoju odbranu. S

druge strane, ne postoji obaveza da se u optužnici pomenu dokazi kojima se te materijalne činjenice namjeravaju dokazati.

Ono što predstavlja materijalnu činjenicu i mora biti uvršteno u optužnicu, ne može biti definisano na apstraktan način. Kad optužba navede da je optuženi lično počinio egzaktan broj krivičnih djela, materijalne činjenice će uključivati stvari kao što su identitet žrtve, vrijeme i mjesto događaja, te sredstva kojima su djela počinjena. Naći će se i drugačijih predmeta u kojima zbog samih razmjera navedenih zločina tužilac neće moći biti tako detaljan. Primjer za to jeste slučaj gdje optužba navodi da je optuženi, kao član streljačkog voda, učestvovao u ubijanju stotina muškaraca ili kada je, sprovodeći svoju vlast nadređenog, optuženi naredio napad na neko mjesto, zbog kojeg su poginule stotine civila. Priroda takvog predmeta neće nalagati da u optužnici bude identifikovana svaka pojedina žrtva, iako optužba to mora učiniti koliko je god to u njenoj moći. Ovaj predmet, međutim, ne pripada toj kategoriji.

Što se tiče Josipovića, navodi protiv njega u izmijenjenoj optužnici sežu u širokom rasponu. On je optužen za progon, po osnovu sistematskog ubijanja bosanskih Muslimana i uništavanja njihove imovine u velikim razmjerima, kao i za organizovano zatočavanje i protjerivanje bosanskih Muslimana iz zone Ahmići-Šantići. Međutim, na suđenju je tužilac nastojao dokazati samo njegovo učestvovanje u napadima na tri konkretne kuće bosansko-muslimanskih porodica u Ahmićima, ujutro 16. aprila 1993. godine. Tužilac je mogao i trebao u izmijenjenu optužnicu uključiti precizne detalje o nekoliko napada za koje je Josipovića nastojao teretiti.

Kako je poznato, progon kao zločin protiv čovječnosti po članu 5 Statuta Međunarodnog suda široko je krivično djelo koje često sadrži cijeli niz radnji. Međutim, takozvani "krovni" karakter tog zločina ne oslobađa tužioca od obaveze da u optužnici konkretno navede materijalne činjenice na kojima se zasniva optužba za progon, jednako detaljno koliko se to zahtijeva za druge zločine. Zločin progona nije vreća u koju se može strpati svako kriminalno ponašanje optuženog koje iskrasne tokom suđenja, a inače nije navedeno u optužnici. Tužilac mora specificirati materijalne činjenice navedenog kriminalnog ponašanja optuženog koje, po njegovom mišljenju, definišu ulogu optuženog u progonu. Ako to ne učini, optužnica je materijalno manjkava jer nenavođenje takvog čega onemogućava optuženog da pripremi svoju odbranu ili, u najmanju ruku, negativno utiče na njegovu mogućnost da on to učini.

Žalbeno vijeće konstatuje da navodna Josipovićeva umiješanost u napade na domove Musafera Puščula i Nazifa Ahmića bez sumnje jeste skup materijalnih činjenica koje leže u osnovu tužiočeve optužbe za progon. Nijedan od tih napada nije konkretno naveden kao dio tačke optužbe za progon, a trebao je biti.

Žalbeno vijeće, međutim, ne isključuje mogućnost da se u nekim prilikama i za manjkavu optužnicu može naći lijek ako tužilac optuženom dostavi blagovremene, jasne i konsistentne podatke u kojima se izlaže činjenični osnov za optužbe protiv njega. U ovom predmetu, Žalbeno vijeće prihvata da je Josipović bio u dovoljnoj mjeri informisan o svojoj navodnoj umiješanosti u napad na kuću Musafera Puščula. Iako nije bilo pozivanja na konkretno taj napad u tački optužbe za progon, on je naveden na drugom mjestu u izmijenjenoj optužnici, kao osnov za optužbu za ubistvo kao zločin protiv čovječnosti. U takvoj situaciji, Žalbeno vijeće nalazi da nenavođenje konkretnog napada na kuću Puščula kao segmenta progona nije Josipovića materijalno onemogućilo da pripremi svoju odbranu. Josipovićovo učestvovanje u napadu na kuću Musafera Puščula stoga može služiti kao legitimno utemeljenje njegove osuđujuće presudu za progon. Naprotiv, Žalbeno vijeće ne prihvata da je Josipović blagovremeno bio obaviješten o svojem navodnom učestvovanju na kuću Nazifa Ahmića koji se u izmijenjenoj optužnici uopšte ne navodi. Iz tog razloga, Žalbeno vijeće prihvata Josipovićev argument da se Pretresno vijeće nije smjelo pozvati na njegovo učestvovanje u tom napadu u sklopu njegove osuđujuće presude za progon.

Drugi žalbeni osnov koji je iznio Josipović jeste da je Pretresno vijeće pogriješilo prihvativši svjedočenje svjedoka EE kao dovoljno pouzdani osnov za donošenje zaključka da je on učestvovao u napadu na kuću Musafera Puščula. Konkretno, Pretresno je vijeće prihvatilo svjedočenje svjedoka EE bez obzira na to što se za njega jasno utvrdilo da je među napadačima pogrešno identifikovao druga dva muškarca koje je dobro poznao.

Josipović nije tvrdio da se Pretresno vijeće nije usmjerilo ni na jedan materijalni aspekt iz zapisnika suđenja koji ruši vjerodostojnost svjedoka EE. S druge strane, iz Prvostepene presude očigledno proizlazi da je Pretresno vijeće bilo u potpunosti svjesno toga da je svjedok EE pogriješio u svojoj navodnoj identifikaciji najmanje dvojice od šest napadača na Puščulovu kuću, ali se uprkos tome opredijelilo da prihvati njegovo svjedočenje. Naime, Josipović od Žalbenog vijeća traži da o vjerodostojnosti svjedoka EE usvoji zaključak različit od onog koji je donijelo Pretresno vijeće.

Pretresno vijeće ima pravo da jedan dio svjedočenja svjedoka odbaci, a ostatak prihvati. U ovom slučaju, u prilog odluci Pretresnog vijeća da se pozove na identifikaciju Josipovića kao učesnika u napadu na porodicu Puščul koju je dao svjedok EE govore razni drugi aspekti zapisnika suđenja. Što je najvažnije, Pretresno vijeće je imalo dokaze da je Josipović učestvovao u dodatnom napadu slične prirode kakve je bio napad na Puščulovu kuću, koji se desio u istom dijelu sela i tokom istog perioda. Žalbeno vijeće je već utvrdilo da činjenica da je Josipović učestvovao u napadu na kuću Nazifa Ahmića ne može služiti kao legitimni osnov za njegovu osuđujuću presudu za progon, zbog toga što taj incident nije naveden u izmijenjenoj optužnici. Međutim, svjedočenje svjedoka DD o njegovom učestvovanju u tom napadu može se smatrati dokazom u prilog Josipovićevog učestvovanja u napadu na kuću Musafera Puščula.

Josipović je samo po jednoj liniji osporavao vjerodostojnost svjedoka DD, po osnovu izjave svjedoka CA koja je uvrštena kao dodatni dokaz u žalbenom postupku. Žalbeno vijeće ne prihvata da taj dodatni dokaz ruši vjerodostojnost svjedoka DD do te mjere da bi to njegovu identifikaciju Josipovića kao jednog od napadača na kuću Nazifa Ahmića učinilo nepouzdanom. Sve u svemu, u žalbenom postupku nismo čuli nijedan argument koji bi pokazao da je Pretresno vijeće postupilo nerazumno pozvavši se na svjedočenje svjedoka DD u potkrepu svjedočenja svjedoka EE.

Još jedan faktor u prilog vjerodostojnosti svjedoka EE je kasnije Šantićevo priznanje da je bio prisutan tokom napada na Puščulovu kuću, što pokazuje da ga je svjedok EE ranije tačno identifikovao kao jednog iz grupe napadača. Žalbeno vijeće ne nalazi opravdanje da interveniše u ocjenu Pretresnog vijeća u pogledu pouzdanosti svjedoka EE, kao ni osnov za obaranje njegovog nalaza da je Josipović učestvovao u napadu na Puščulovu kuću.

Četvrti Josipovićev žalbeni osnov jeste to da dodatno svjedočenje svjedoka AT, koje je Žalbeno vijeće uvrstilo na osnovu pravila 115, stavlja u pitanje utemeljenost njegove osuđujuće presude. Svjedok AT je pred Pretresnim vijećem u predmetu *Kordić* svjedočio da je bio prisutan tokom napada na kuću Musafera Puščula i da je svjedok EE pogriješio u pogledu treće osobe koju je među napadačima na kuću Musafera Puščula identifikovao. Svjedok AT takođe je kategorički tvrdio da Josipović nije bio u toj grupi. Žalbeno vijeće odbacuje Josipovićev argument da taj novi dokaz definitivno obara zaključak Pretresnog vijeća da je on bio umiješan u napad. Prihvatajući svjedočenje svjedoka AT, Žalbeno vijeće je naglasilo da je ono bilo vjerodostojno utoliko ukoliko se ticalo priprema i planiranja napada na Ahmiće. Međutim, Žalbeno vijeće je uzelo u obzir stav Pretresnog vijeća u predmetu *Kordić* da svjedok AT nije rekao potpunu istinu o stepenu vlastite umiješanosti u napad. Žalbeno vijeće zaključuje da je svjedočenje svjedoka AT, utoliko ukoliko se odnosi na druge učesnike u napadu, otprilike jednako nepouzdan. Josipović nije dokazao da nijedan razumni prosuditelj činjenica ne bi donio zaključak o krivici na osnovu dokaza koji su bili predočeni Pretresnom vijeću, uzetim zajedno sa dodatnim dokazima uvrštenim tokom žalbenog postupka.

Iako je Josipović od toga formalno odustao tokom žalbenog postupka, Žalbeno je vijeće ipak riješilo da interes pravde nalaže da se razmotri je li Pretresno vijeće imalo dovoljno dokaza da bi se opravdao zaključak da je Josipović imao komandnu ulogu nad drugim vojnicima tokom napada na Ahmiće. Po našem mišljenju, ti su dokazi bili nedovoljni i Pretresno vijeće je pogriješilo izvodeći takav zaključak na osnovu zapisnika suđenja.

Stoga, što se tiče Josipovića, nalazimo da je Pretresno vijeće pogriješilo samo u dva momenta: u izricanju osuđujuće presude za progon djelomično zasnovane na njegovoj ulozi u napadu na kuću Nazifa Ahmića koji nije naveden u izmijenjenoj optužnici, te u utvrđivanju činjeničnog nalaza da je on imao komandni položaj u odnosu na ostale vojnike umiješane u taj napad. Iz tih razloga, Žalbeno vijeće smatra da kazna dosuđena Josipoviću treba da bude smanjena. Žalbeno vijeće nalazi neosnovanim sve druge njegove žalbene osnove u vezi s osuđujućom presudom i presudom o kazni.

Zoran i Mirjan Kupreškić

Tokom čitavog suđenja, a i u presudi Pretresnog vijeća, predmeti koji se odnose na braću Zorana i Mirjana Kupreškića bili su usko povezani pošto su zasnovani na sličnim navodima o učestvovanju u događajima u Ahmićima. Oni su u svojim žalbama zajednički iznijeli mnoga pitanja, pa je prikladno razmotriti ih zajedno.

Zoran i Mirjan Kupreškić tvrde da je Pretresno vijeće pogriješilo kad ih je osudilo za progon na osnovu materijalnih činjenica koje nisu sadržane u izmijenjenoj optužnici. Naročito, Pretresno vijeće je prihvatilo iskaz svjedokinje H da su braća bila prisutna u kući Šuhreta Ahmića kratko nakon što su on i Meho Hrstanović ubijeni i neposredno prije no što su preživjeli ukućani izbačeni, a sama kuća zapaljena. U izmijenjenoj optužnici nema pomena o navodnom učešću Zorana i Mirjana Kupreškića u tim događajima 16. aprila 1993.

Principi optuživanja koje smo gore detaljno razmotrili na jednak se način mogu primijeniti i ovdje. Napad na kuću Šuhreta Ahmića bio je materijalna činjenica tužiočevog predmeta protiv Zorana i Mirjana Kupreškića: na suđenju je to bio jedan od svega dva incidenta u vezi kojih je tužilac naveo njihovo učešće tog kobnog dana. Pretresno vijeće, međutim, nije prihvatilo njihovo učešće u drugom napadu, čime je centralni osnov osuđujuće presude za progon postalo njihovo učešće u napadu na kuću Šuhreta Ahmića. Sigurno je da je zbog činjenice da se napad na Ahmiće u njoj nigdje ne pominje, izmijenjena optužnica materijalno manjkava. Žalbeno vijeće primjećuje da se tužilac izričito odlučio za to da ne unosi daljnje izmjene u optužnicu uključivanjem napada na kuću Šuhreta Ahmića, u interesu ekspeditivnosti postupka. Nikada se ne smije dozvoliti da ekspeditivnost kao cilj prevagne nad temeljnim pravom optuženog na pravično suđenje.

Žalbeno vijeće mora, dakle, zaključiti da je suđenje ovoj dvojici optuženika učinjeno nepravičnim uslijed nedostataka izmijenjene optužnice. Posebno, Žalbeno vijeće nije uvjerio argument optužbe da je nedostatak ispravljen time što su Zoran i Mirjan Kupreškić na adekvatan način prije suđenja obaviješteni o navodima u vezi kuće Šuhreta Ahmića. Pretpretresni podnesak, na koji se tužilac tako čvrsto oslanjao za vrijeme rasprave po žalbi, krajnje je općenit i u njemu se ne pominju konkretni napadi ili ubistva u koja su bila umiješana braća Kupreškić. Tužilac ni u svojoj uvodnoj riječi na početku suđenja nije pomenuo napad na kuću Šuhreta Ahmića. A predsjedavajućem sudiji je pretposljednog dana još uvijek bilo teško shvatiti u čemu je zapravo relevantnost iskaza svjedokinje H u predmetu protiv Zorana i Mirjana Kupreškića. S druge strane, odbrana je konsistentno, tokom čitavog suđenja, iznosila prigovore na formu izmijenjene optužnice. U ovom slučaju, neodređenost tačke u kojoj se u izmijenjenoj optužnici tereti za progon izravno utiče na samu srž zaštite prava optuženog koja mora biti sadržana u optužnici moraju pružiti optuženom, odnosno da ga se obavijesti o optužbama na koje mora odgovoriti.

Žalbeno vijeće, pošto je prihvatilo prigovore Zorana i Mirjana Kupreškića na neodređenost izmijenjene optužnice, pristupilo je razmatranju pitanja da li bi ispravni pravni lijek bio uputiti

predmet na ponovno suđenje. Žalbena vijeće ne bi olako dozvolilo, što je i razumljivo, da formalni nedostatak optužnice bude presudan za konačni ishod suđenja u predmetu gdje postoje čvrsti dokazi koji ukazuju na krivicu optuženog. Zoran i Mirjan Kupreškić su, međutim, iznijeli čitav niz prigovora na činjenične zaključke Pretresnog vijeća koji fatalno podrivaju dokazni osnov za njihove osude. Sada ćemo preći na razmatranje tih prigovora.

Ono što najviše izaziva zabrinutost jeste činjenica da svjedokinja H, koja je u vrijeme napada na Ahmiće imala 13 godina, a 18 kad je svjedočila pred Pretresnim vijećem, nije bila dovoljno pouzdan svjedok na osnovu čijeg bi se iskaza moglo zaključiti da su oni učestvovali u napadu na kuću Šuhreta Ahmića. Na odluku Pretresnog vijeća da prihvati iskaz svjedokinje H uvelike je uticalo njezino samouvjereno držanje pred sudom i lično uvjerenje da je ispravno identifikovala braću Kupreškiće toga jutra. Nije bilo nikakvih drugih dokaza koje je Pretresno vijeće smatralo vjerodostojnim, a koji bi direktno potkrijepili zapažanja svjedokinje H.

Svjedokinja H je mlada žena koja je u nakon masakra u Ahmićima u aprilu 1993. preuzela na sebe veliki dio odgovornosti za preživjele članove svoje porodice i njezina neupitna hrabrost ogledala se i u iskazu koji je dala pred Pretresnim vijećem. Da će takav svjedok na Pretresno vijeće ostaviti snažan i pozitivan utisak, zaista ne iznenađuje.

No usprkos tome, nakon pomnog ispitivanja, Žalbena vijeće mora zaključiti da je ocjena koju je Pretresno vijeće donijelo o iskazu svjedokinje H u kritičnoj mjeri pogrešna. Riječ je o svjedokinji koja je tvrdila da je identifikovala optuženike pod izuzetno teškim okolnostima. Napadači su nasrnuli na njezinu kuću u ranim jutarnjim satima dok su ona i članovi njene porodice spavali. Otac joj je ubijen dok su se ona i ostali ukućani sakrili u podrumu. Napadači su lica premazali bojom kako bi se zamaskirali. S obzirom na te okolnosti, Pretresno vijeće je bilo dužno postupiti s velikim oprezom prije no što je iskaz svjedokinje H u pogledu identifikacije prihvatilo kao osnov za zaključak da su optuženi učestvovali u napadu na kuću Šuhreta Ahmića. Iako je svjedokinja H bila samouvjeren i impresivan svjedok pred sudom, Pretresno vijeće je moralo uzeti u obzir činjenicu da u slučaju dokaza kojima se vrši identifikacija optuženog stepen uvjerenja koje pokaže svjedok nije nužno indikator njegove pouzdanosti. Dapače, Pretresno vijeće mora temeljito i pažljivo razmotriti sve dokaze u cijelosti prije no što će donijeti zaključak u vezi s vjerodostojnošću dotičnog svjedoka. Tretman koji je dobio iskaz svjedokinje H ne odražava u dovoljnoj mjeri takav oprez.

Vrlo je značajna činjenica da je Pretresno vijeće propustilo pogledati jedan drugi bitan dokaz, a to su izjave svjedokinje SA, koja je u bliskoj rodbinskoj vezi sa svjedokinjom H a takođe je bila prisutna prilikom napada na kuću Šuhreta Ahmića. Tokom čitavog suđenja, Zoran i Mirjan Kupreškić su insistirali da se svjedokinja SA pozove da svjedoči pred sudom. Ona je, prema njihovim riječim, jedini drugi očevidac koji bi mogao rasvijetliti događaje u kući Ahmić, a prethodno je dala izjave koje bacaju smunju na neke važne aspekte iskaza koji je svjedokinja H dala pred sudom. Isprva se činilo da će svjedokinju SA optužba pozvati kao svog svjedoka. Poslije, kada je optužba odbacila tu ideju, Pretresno vijeće, svjesno da su šanse braće Kupreškić da osiguraju njen dolazak pred sud u svojstvu svjedoka odbrane vrlo male, odlučilo je dotičnu svjedokinju proglasiti svjedokom suda. Pretresno vijeće je, međutim, svoju odluku kasnije povuklo nakon što je službenik iz Odjeljenja Međunarodnog suda za zaštitu žrtava i svjedoka izvijestio da svjedokinja SA ne može doći na sud iz zdravstvenih razloga. I tim je postupkom Pretresno vijeće načinilo grešku. Iako pravila ovog suda daju pretresnim vijećima široko diskreciono pravo pri odlučivanju o tome koga će proglasiti svjedokom Suda, Pretresno vijeće, jednom kad je donijelo odluku da pozove svjedokinju SA, nije smjelo tu odluku povući, na uštrb odbrane, bez potvrde stručne osobe iz oblasti zdravstva koja bi pokazala da svjedokinja nije sposobna doći na sud iz zdravstvenih razloga.

U pokušaju da kompenzira nedolazak svjedokinje SA pred Sud, Pretresno vijeće je pristalo da usvoji šest njenih prethodno danih pismenih izjava. Međutim, iz njihove presude je vidljivo da je Pretresno vijeće kasnije razmotrilo tih šest izjava samo u uskom kontekstu njihove uloge kao potkrepe za iskaz svjedokinje H. Pretresno vijeće je propustilo učiniti važan korak i zapitati se da li

izjave svjedokinje SA bacaju sumnju na identifikaciju koju je u svom iskazu iznijela svjedokinja H. Žalbeno vijeće smatra da je tako. Između ostalog, te izjave pokazuju da je posve moguće da se njezina identifikacija Zorana, a pogotovo Mirjana Kupreškića kao učesnika napada na njezinu kuću razvila postepeno, tokom mjeseci koji su uslijedili nakon zvjerstava počinjenih u aprilu 1993. Zapisnik sa suđenja pokazuje da je neposredno nakon napada u aprilu 1993. bosansko-muslimansko stanovništvo Ahmića, a naročito porodica svjedokinje H, uvelike počelo spekulirati o tome koji su od njihovih susjeda Hrvata učestvovali u napadu. Pretresno vijeće je trebalo procijeniti mogućnost da su na svjedokinju H, koja je u to vrijeme bila dijete, i na njezinu naknadnu identifikaciju optuženih uticale te spekulacije u krugu njezine porodice.

Pretresno vijeće je takođe propustilo obratiti pažnju na bitne razlike koje postoje između iskaza svjedokinje H pred sudom i prethodnih izjava koje je sama dala, a koje, između ostalog, bacaju sumnju na njezinu tvrdnju da je imala dovoljno prilike da identificira Zorana i Mirjana Kupreškića za vrijeme jutarnjeg napada. Ni izjave svjedokinje SA ne podržavaju tvrdnju svjedokinje H da je ona imala tu priliku. Pretresno vijeće je propustilo donijeti bilo kakav činjenični zaključak o tim i drugim ključnim pitanjima koja utiču na vjerodostojnost svjedokinje H, kao što su, na primjer, njeno decidirano poricanje toga da je prethodno dala nekonsistentnu izjavu pred istražnim sudijom u Zenici i njena pogrešna tvrdnja da je prepoznala Zorana Kupreškića kao čovjeka koji je radio u trgovini u koju je navraćala. Pretresno vijeće takođe nije uzelo u obzir jasnu mogućnost, a koja proizlazi iz njezinog opisa fizičkog izgleda braće Kupreškić toga dana, da ih je svjedokinja možda zamijenila sa dva pripadnika jedinice "Džokeri", čiji oni nisu bili pripadnici. Smatramo da Pretresno vijeće nije tim ključnim pitanjima u vezi s identifikacijom poklonilo dovoljnu pažnju koja bi nam omogućila da zaključimo da je ono ispunilo svoju obavezu davanja obrazloženja. Žalbeno vijeće je takođe imalo na raspolaganju dodatno svjedočenje svjedoka AT koje je rasvijetlilo neka pitanja u vezi s organiziranjem napada na Ahmiće i razjasnilo neke poteškoće vezane uz način na koji je Pretresno vijeće postupalo s iskazom svjedokinje H.

Zadaća koju je u ovom slučaju imalo Pretresno vijeće bila je teška. Bilo je suočeno s problemima proizašlim iz zapisnika sa suđenja u kojem je bilo značajnih propusta, kao što je svjedočenje *viva voce* svjedokinje SA, koja je bila ključni očevidac i bliska rođaka svjedokinje H, i koja je dala izjave koje bacaju sumnju na neke aspekte iskaza svjedokinje H. Pretresno vijeće mora postupiti vrlo oprezno prije no što će nekog optuženika proglasiti krivim na osnovu zapisnika koji sadrži očite propuste. Poteškoće oko pribavljanja svih relevantnih dokaza - poteškoće koje su nažalost inherentne velikom broju predmeta pred ovim Sudom - ne mogu umanjiti teret dokazivanja krivice optuženika "van razumne sumnje" koji leži na tužiocu.

Da rekapituliramo: podsjećamo da je braći Kupreškić nanesena šteta kao posljedica, prvo, propusta tužioca da u izmijenjenoj optužnici tereti za napad na kuću svjedokinje H, te drugo, kasnog stavljanja na uvid njezinih prethodno danih izjava. Odbrana je imala na raspolaganju svega nekoliko nedjelja da se spremi za unakrsno ispitivanje te svjedokinje, za koju se ispostavilo da je ključni svjedok u predmetu protiv njezinih branjenika.

Ako se odbaci iskaz svjedokinje H, navodi protiv Zorana i Mirjana Kupreškića postaju neodrživi. Pretresno vijeće je donekle našlo potvrdu za učešće Zorana Kupreškića u napadu na Ahmiće u iskazu svjedokinje JJ. Prema riječima te svjedokinje, Zoran Kupreškić joj je rekao da je na dan napada na Ahmiće, pod prijetnjom Džokera, pucao u zrak pretvarajući se da puca u civile. Međutim, bez iskaza svjedokinje H, zapažanja svjedokinje JJ nisu dovoljan osnov da mu se pripiše krivična odgovornost. Zaključak Pretresnog vijeća da su Zoran i Mirjan Kupreškić predstavljali lokalni izvor informacija i da su dali da se njihove kuće koriste kao baze za napadačku vojsku na sličan je način neodrživ. Čak i ako se svi dokazi iz zapisnika uzmu kao vjerodostojni, osnov za takav zaključak je labav jer proističe iz iskaza jednog jedinog svjedoka koji je izjavio da je vidio jednu skupinu vojnika na raskršću pred kućom Zorana Kupreškića kasno popodne 15. aprila 1993. Dodatno svjedočenje svjedoka AT, koje je Pretresno vijeće u predmetu *Kordić* prethodno uvažilo,

potpuno podriva taj nalaz. Svjedok AT je otkrio da je odluka da se napadnu Ahmići donesena tek popodne 15. aprila, te da prema njegovim saznanjima tog popodneva nije bilo nikakvog vojnog izviđanja vezanog za napad. Raspoređivanje grupa u pojedine dijelove sela uslijedilo je tek u ranim jutarnjim satima 16. aprila 1993. Iz materijala vezanog za svjedoka AT takođe je vidljivo da se vojna policija u planiranju napada nije oslanjala na pomoć mještana Hrvata.

Najzad, Žalbeno vijeće ne može naći osnova za nalaz Pretresnog vijeća da su Zoran i Mirjan Kupreškić učestvovali u kampanji progona još od oktobra 1992. Pretresno vijeće nije ni na koji način naznačilo kakvo protivpravno ponašanje pripisuje ovim optuženicima za period između oktobra 1992. i 15. aprila 1993., period u kojem su oni, kako se tvrdi, učestvovali u pripremi i sprovođenju napada na Ahmiće 16. aprila 1993. Taj se nalaz, dakle, mora odbaciti zato što za njega nema nikakvog uporišta u dokazima. U cijelosti gledano, Žalbeno vijeće zaključuje da je donošenjem osuđujuće presude Zoranu i Mirjanu Kupreškiću došlo do neostvarenja pravde te da se one moraju poništiti.

Vlatko Kupreškić

Od sve petorice optuženika pred Žalbenim vijećem, dokazi na osnovu kojih je Vlatko Kupreškić proglašen krivim najmanje su uvjerljivi. Tužilac nije uopšte naveo da je on izravno učestvovao u bilo kojem konkretnom napadu na kuće bosanskih muslimana ujutro 16. aprila 1993. Njegova osuda se prije zasnivala na mreži indicija zasnovanoj na nalazu Pretresnog vijeća da je on bio operativac u policiji. To je Pretresno vijeće navelo na zaključak da je on pomagao i podržavao pripremu napada na Ahmiće.

Vlatko Kupreškić je u žalbenom postupku ustvrdio da, kao prvo, činjenični nalazi Pretresnog vijeća o njegovom učešću u napadu nemaju osnova u dokazima, i da su, kao drugo, dodatni dokazi izvršeni u žalbenom postupku potvrdili da su tužiočevi navodi protiv njega krajnje slabi.

Mi prihvaćamo da je Pretresno vijeće postupilo razumno zaključivši, na osnovu zapisnika sa suđenja, da je Vlatko Kupreškić bio operativac u policiji. Presuda Pretresnog vijeća daje naslutiti da je taj faktor bio važan prilikom donošenja odluke da ga se proglasi krivim za progon. Iz njegovog statusa službenika policije, Pretresno vijeće je zaključilo da je to ponašanje, inače samo po sebi nevino, išlo u smjeru pomaganja, poticanja ili pružanja moralne podrške za zločin progona. Međutim, dokazi gledani u cijelosti, odnosno zapisnik sa suđenja i dodatni dokazi usvojeni u sklopu žalbenog postupka, snažno ukazuju na to da su sve dužnosti koje je Vlatka Kupreškića u policiji prestale u februaru 1993. Nema zadovoljavajućih dokaza o tome da se njegovo zaposlenje u policiji nastavilo do napada na Ahmiće u aprilu 1993.

Što se tiče zaključka Pretresnog vijeća da je Vlatko Kupreškić pomogao u napadu tako što je stavio svoju kuću na raspolaganje napadačkoj vojsci da im služi kao baza, prihvaćamo da je i to bio razuman zaključak na osnovi zapisnika sa suđenja. Dokazi o kretanjima vojske u i oko optuženikove kuće dolaze iz četiri zasebna izvora. Međutim, Žalbeno vijeće je za te okolnosti prihvatilo dodatne dokaze. Iskaz svjedoka ADA, koji je rekao da je cijelo popodne i ranu večer 15. aprila 1993. proveo sjedeći na brdu pred radnjom Vlatka Kupreškića, ali da nije vidio ni Vlatka Kupreškića ni bilo kakvu vojnu aktivnost, nije bio uvjerljiv. Međutim, s obzirom na iskaz svjedoka AT, koji je izjavio da je plan da se napadnu Ahmići objavljen tek popodne 15. aprila 1993., te da je vojska razmještena u bungalov tek kasno u noć između 15. i 16. aprila 1993., ne čini se vjerovatnim da bi jedna druga grupa vojnika bila poslata u kuću Vlatka Kupreškića puno ranije toga dana da bi se pripremili za napad. Shodno tome, Žalbeno vijeće mora zaključiti da postoji ozbiljna sumnja u to da li su u kući Vlatka Kupreškića u ranim večernjim satima 15. aprila 1993. boravili vojnici koji su pripremali napad koji je trebao uslijediti narednog jutra.

Ostali dokazi protiv Vlatka Kupreškića predstavljaju nedovoljnu osnovu za zaključak da je on pomagao i podržavao progon. Jedan je svjedok na suđenju posvjedočio da je u oktobru 1992. vidio

Vlatka Kupreškića kako istovaruje "oružje" iz svog automobila i unosi ga u svoju kuću. Nema dokaza da je to "oružje" - a nije rečeno ni o kakvom je oružju riječ niti koliko ga je bilo - ikada iskorišteno za vrijeme ili u vezi s napadom na Ahmiće 16. aprila 1993., do kojeg je došlo šest mjeseci kasnije. Žalbeno vijeće smatra da Pretresno vijeće nije postupilo razumno kad je zaključilo, na osnovu tako tankih dokaza, da je Vlatko Kupreškić sudjelovao u radnjama koje su konkretno imale za cilj da se pruži pomoć, poticaj ili moralna podrška djelima progona usmjerenih protiv njegovih susjeda Muslimana do kojih je došlo šest mjeseci poslije.

Pretresno vijeće je takođe našlo da je Vlatko Kupreškić bio u blizini kratko nakon napada na kuću Šuhreta Ahmića, pa je tako zaključilo da je on bio spreman napadačkim snagama pružiti pomoć na svaki način, na primjer, davanjem informacija koje je imao kao mještаниn. Taj se zaključak temeljio na iskazu svjedokinje H, a potvrdio ga svjedok KL, koji je posvjedočio da je vidio Vlatka Kupreškića nakon napada na kuću Ahmić ispred garaže. Prema mišljenju Žalbenog vijeća, ti dokazi, čak i ako im se povjeruje, nisu dovoljna osnova za zaključak Pretresnog vijeća da je Vlatko Kupreškić pomagao u napadu. On je u tom selu živio. U kontekstu tako male sredine kao što su Ahmići, riskantno je donositi zaključke o krivici na osnovu puke činjenice da je neko viđen u području napada, pogotovo ako je to u u blizini njegove vlastite kuće. Radi se o pukim indicijama da je lice bilo učesnik u napadu, što je nedovoljni osnov da ga se osudi za progon.

Sada ćemo razmotriti iskaz jednog svjedoka sa suđenja koji je rekao da je Vlatka Kupreškića vidio ispred hotela Vitez (zapovjedništvo Hrvatskog vijeća obrane u srednjoj Bosni) sredinom popodneva 15. aprila 1993. U prvostepenoj presudi se pominje, ali ne razjašnjava, značaj te okolnosti. Stav je Žalbenog vijeća da to nije dovoljan osnov za zaključak da je Vlatko Kupreškić pomagao i podržavao progon.

U cjelini gledano, naš je zaključak da je donošenjem osuđujuće presude Vlatku Kupreškiću došlo do neostvarenja pravde te da se ona mora poništiti.

Naposljetku, razmotrimo žalbu koju je tužilac uložio na prvostepenu presudu.

Žalba optužbe

Najmanje sporno pitanje koje se našlo pred Žalbenim vijećem bila je tvrdnja optužbe da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je oslobodilo krivice Josipovića i Šantića po članu 3 za isto djelo u osnovi kao u slučaju oglasa o krivici po članu 5 Statuta. U periodu koji je protekao od trenutka donošenja presude Pretresnog vijeća i rasprave po žalbi, pitanja kumulacije optužbi i osuda poprilično su razjašnjena u praksi Međunarodnog suda. Nakon donošenja pravomoćnih presuda u predmetima *Čelebići* i *Jelisić*, postalo je nesporno da se kumulacija optužbi, općenito uzevši, dopušta, te da je dozvoljena i kumulacija osuda po članu 3 i po članu 5. Iz tog razloga, prihvaćamo žalbu tužioca, te zaključujemo da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je oslobodilo krivice Josipovića i Šantića za ubistvo i okrutno postupanje kao kršenja zakona i običaja ratovanja prema članu 3 Statuta. Međutim, s obzirom na to da je tužilac izričito naveo da traži samo poništenje oslobađajuće presude, ali ne i pooštrenje zatvorske kazne za svakog pojedinog optuženog, te nove osude se nisu razmatrale u svrhu odmjeravanja kazne.

Formalni nalozi koje Žalbeno vijeće donosi u dispozitivu presude navode se kako slijedi:

DISPOZITIV

Žalbe Zorana i Mirjana Kupreškića na osuđujuću presudu

Žalbeno vijeće jednoglasno:

PRIHVATA žalbeni osnov Zorana i Mirjana Kupreškića protiv odluke Pretresnog vijeća da izrekne osuđujuću presudu po tački 1 optužnice na osnovu materijalnih činjenica koje se u toj tački ne navode, naime za učestvovanje u napadu na kuću Suhreta Ahmića 16. aprila 1993.

PRIHVATA žalbeni osnov Zorana i Mirjana Kupreškića protiv odluke Pretresnog vijeća da na osnovu iskaza svjedokinje H u pogledu identifikacije donese zaključak da su Zoran i Mirjan Kupreškić učestvovali u napadu na kuću Šuhreta Ahmića 16. aprila 1993., počinivši time djelo progona iz tačke 1 Izmijenjene optužnice.

U svjetlu dodatnih dokaza uvrštenih u žalbenom postupku, PRIHVATA žalbeni osnov Zorana i Mirjana Kupreškića protiv nalaza Pretresnog vijeća da su oni kao mještani davali informacije i dali da njihove kuće koriste kao bazu snage koje su 16. aprila 1993. napale Ahmiće, počinivši time djelo progona iz tačke 1 Izmijenjene optužnice.

PRIHVATA žalbeni osnov Zorana Kupreškića protiv nalaza Pretresnog vijeća da se njegova krivična odgovornost za progon odnosi na period od oktobra 1992. godine, prema tački 1 Izmijenjene optužnice, te isti zaključak primjenjuje i na Mirjana Kupreškića.

ODBACUJE ili ODBIJA DA RAZMOTRI sve druge žalbene osnove koje su iznijeli Zoran i Mirjan Kupreškić.

U skladu s time, Žalbeno vijeće PONIŠTAVA osuđujuću presudu Zoranu Kupreškiću i Mirjanu Kupreškiću za progon po tački 1 Izmijenjene optužnice i NALAZI da Zoran Kupreškić i Mirjan Kupreškić nisu krivi po ovoj tački.

Žalba Vlatka Kupreškića na osuđujuću presudu

Žalbeno vijeće jednoglasno:

U svjetlu dodatnih dokaza uvrštenih u žalbenom postupku, PRIHVATA žalbeni osnov Vlatka Kupreškića protiv nalaza Pretresnog vijeća da je on bio operativac za odjeljenju za prevenciju krivičnih djela od posebnog državnog interesa u vrijeme napada na Ahmiće 16. aprila 1993.

PRIHVATA žalbeni osnov Vlatka Kupreškića protiv nalaza Pretresnog vijeća da je on pomogao napadu na Ahmiće 16. aprila 1993. tako što je istovario oružje iz svog vozila u oktobru 1992. godine, i time pomagao i podržavao progon iz tačke 1 Izmijenjene optužnice.

PRIHVATA žalbeni osnov Vlatka Kupreškića protiv zaključka Pretresnog vijeća, na osnovu činjenice samog njegovog prisustva pred hotelom Vitez između 1400 i 1500 sati na dan 15. aprila 1995., da je on time pomagao i podržavao progon iz tačke 1 Izmijenjene optužnice.

U svjetlu dodatnih dokaza uvrštenih u žalbenom postupku, PRIHVATA žalbeni osnov Vlatka Kupreškića protiv nalaza Pretresnog vijeća da su u njegovoj kući predvečer 15. aprila 1993. bili vojnici, te da je on pomagao i podržavao progon za koji je optužen u tački 1 Izmijenjene optužnice time što je dopustio da se njegova kuća koristi kao mjesto za pripremu snagama koje će učestvovati u napadu.

PRIHVATA žalbeni osnov Vlatka Kupreškića protiv zaključka Pretresnog vijeća, na osnovu iskaza svjedoka u kome je on smješten pred kuću Suhreta Ahmića na dan 16. aprila 1993. nakon što je napadnuta, da je on bio spreman pružiti pomoć snagama koje su učestvovala u napadu te da je time pomagao i podržavao progon za koji je optužen u tački 1 Izmijenjene optužnice.

Stoga Žalbeno vijeće PONIŠTAVA osuđujuću presudu Vlatku Kupreškiću za djelo progona iz tačke 1 Izmijenjene optužnice i NALAZI da Vlatko Kupreškić nije kriv po toj tački.

Žalba Drage Josipovića na osuđujuću presudu i kaznu

Osuđujuća presuda

Žalbeno vijeće jednoglasno:

PRIHVATA žalbeni osnov Drage Josipovića protiv odluke Pretresnog vijeća da donese osuđujuću presudu po tački 1 Izmijenjene optužnice na osnovu materijalnih činjenica koje se u toj tački ne navode, naime učešća u napadu na kuću Nazifa Ahmića, ali NALAZI da ne slijedi nijedan drugi pravni lijek osim u vezi s kaznom (o tome će riječi biti kasnije).

PRIHVATA žalbeni osnov Drage Josipovića protiv zaključka Pretresnog vijeća da je on bio na komandnom položaju tokom napada na Ahmiće 16. aprila 1993.

ODBACUJE sve druge osnove po kojima se Drago Josipović žalio na svoju osuđujuću presudu.

Stoga Žalbeno vijeće POTVRDUJE osuđujuće presude koje je Pretresno vijeće izreklo Dragi Josipoviću za tačku 1, tačku 16 i tačku 18 izmijenjene optužnice (o preinaci kazne će kasnije biti riječi).

Kazna

Žalbeno vijeće jednoglasno:

Našavši da je Pretresno vijeće pogriješilo zaključivši da je Drago Josipović imao komandnu ulogu tokom napada na kuću Nazifa Ahmića, NALAZI da je Pretresno vijeće pogriješilo pozvavši se na to u donošenju teže kazne Dragi Josipoviću.

Našavši da je Pretresno vijeće pogriješilo kad je učešće Drage Josipovića u napadu na kuću Nazifa Ahmića promatralo u sklopu osnova za osuđujuću presudu za progon po tački 1, NALAZI da su osnovi za osuđujuću presudu Dragi Josipoviću po tački 1 sada smanjeni.

ODBACUJE sve druge osnove po kojima se Drago Josipović žalio na kaznu.

Stoga Žalbeno vijeće MIJENJA ukupnu kaznu Dragi Josipovića sa PETNAEST godina zatvora na DVANAEST godina zatvora.

Žalba Vladimira Šantića na osuđujuću presudu i kaznu

Osuđujuća presuda

Žalbeno vijeće jednoglasno:

PRIHVATA žalbeni osnov Vladimira Šantića protiv implicitnog nalaza Pretresnog vijeća (na koji se upućuje u dijelu prvostepene presude koji se bavi kaznom) da je on pomagao u planiranju strategije napada na Ahmiće 16. aprila 1993.

ODBACUJE sve ostale osnove po kojima se Vladimir Šantić žalio na svoju osuđujuću presudu.

Stoga Žalbeno vijeće POTVRDUJE osuđujuće presude Vladimiru Šantiću po tački 1, tački 16 i tački 18 Izmijenjene optužnice (o preinaci kazne će riječi biti kasnije).

Kazna

Žalbeno vijeće jednoglasno:

S obzirom na prethodni nalaz da je Pretresno vijeće pogriješilo našavši da je Vladimir Šantić pomagao u planiranju strategije cijelog napada na Ahmiće, PRIHVATA osnov njegove žalbe protiv toga što je Pretresno vijeće to uzelo kao otežavajući faktor u odmjerenju kazne.

PRIHVATA žalbeni osnov Vladimira Šantića da bi njegovu kaznu trebalo smanjiti zbog toga što je prihvatio svoju krivicu i znatno sarađivao sa optužbom.

ODBACUJE sve druge osnove žalbe Vladimira Šantića na kaznu.

Stoga Žalbeno vijeće MIJENJA ukupnu kaznu Vladimiru Šantiću sa DVADESET I PET godina zatvora na OSAMNAEST godina zatvora.

Žalba optužbe u vezi sa kumulativnim optužbama i kumulativnim osuđujućim presudama Dragi Josipoviću i Vladimiru Šantiću

Žalbeno vijeće jednoglasno:

PRIHVATA žalbeni osnov optužbe protiv presude Pretresnog vijeća da tačke 17 (ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja prema članu 3 Statuta) i 19 (okrutno postupanje kao kršenje zakona i običaja ratovanja prema članu 3 Statuta) predstavljaju nepravilnu kumulaciju optužbi s obzirom na tačke s optužbama prema članu 5 za ubistvo i nečovječna djela kao zločine protiv čovječnosti.

PRIHVATA žalbu optužbe protiv oslobađajuće presude koju je Pretresno vijeće izreklo Dragi Josipoviću i Vladimiru Šantiću za tačke 17 i 19 Izmijenjene optužnice po osnovu kumulacije osuđujućih presuda.

Stoga Žalbeno vijeće PONIŠTAVA oslobađajuću presudu koju je Pretresno vijeće izreklo Dragi Josipoviću i Vladimiru Šantiću po tačkama 17 i 19 Izmijenjene optužnice i NALAZI da su Drago Josipović i Vladimir Šantić KRIVI i po jednoj i po drugoj tački.

Žalba Drage Josipovića zbog kumulativnih osuđujućih presuda

Žalbeno vijeće jednoglasno:

ODBACUJE žalbeni osnov Drage Josipovića u kojem se on žali da je neprihvatljivo da je optužen i osuđen kumulativno za ubistvo i druga nečovječna djela kao za zločine protiv čovječnosti.

ODBACUJE žalbeni osnov Drage Josipovića u kojem se on žali da je neprihvatljivo da je optužen i za ubistvo i za progon kao zločin protiv čovječnosti na osnovu istih radnji.

Uračunavanje vremena

U skladu sa pravilom 101(C) Pravilnika, optuženi ima pravo da mu se uračuna vrijeme koje je proveo u pritvoru "čekajući predaju na Sud ili čekajući suđenje ili žalbeni postupak". Prema tome, i Drago Josipović i Vladimir Šantić imaju pravo da im se uračuna vrijeme koje su proveli u pritvoru od trenutka kad su predani Sudu

6. oktobra 1997. godine.

Izdržavanje kazne

U skladu sa pravilom 103 (C) i 107 Pravilnika, Žalbeno vijeće nalaže da Drago Josipović i Vladimir Šantić ostanu u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne dovrše pripreme za njihovo prebacivanje u državu (ili države) u kojima će služiti kaznu.

U skladu sa pravilom 99 (A) Pravilnika, Žalbeno vijeće nalaže da se Zoran Kupreškić, Mirjan Kupreškić i Vlatko Kupreškić odmah puste na slobodu iz Pritvorske jedinice Ujedinjenih nacija.

Osnovi za ovakve naloge Žalbenog vijeća su ovime objavljeni.